

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Т. А. Товста,

аспірант, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника

У статті розглянуто основні напрями залучення прямих іноземних інвестицій в харчову промисловість. Визначено фактори, що стимулюють її інвестиційну зовнішньоекономічну діяльність. Запропоновано нові стратегії інвестиційної привабливості харчової промисловості України.

Basic venues of attracting direct foreign investments into food industry have been considered. Factors which stimulate its investments-related foreign economic activity have been determined. New strategies of increasing investment attractiveness of Ukrainian food industry have been offered.

ВСТУП

У нинішніх умовах забезпечення темпів та сталості економічного зростання залежить від масштабів та якісного рівня інвестиційної діяльності. Стратегічну основу сталого економічного зростання формують рівень розвитку та динамізм інвестиційних процесів.

Пожвавлення інвестиційної діяльності в харчовій промисловості передбачає залучення фінансових ресурсів, нових технологій і передового досвіду державного управління грошовими потоками, що дозволить підняти рівень української економіки.

Дослідження питань інвестування харчової промисловості завжди знаходилося в центрі уваги М. Бутика, О. Гаврилюка, А. Золотарьова, Б. Лук'яненка, Л. Чернюка та інших. Але розвиток реальних подій вимагає постійного вирішення проблем, пов'язаних із залученням іноземних інвестицій в харчову промисловість України.

Через низьку інвестиційну активність іноземних компаній, нерівномірний регіональний розподіл інвестиційних надходжень і високий рівень потреби економіки у залученні капіталу особливої актуальності набуває питання визначення пріоритетів інвестиційної діяльності, вибору її найефективніших напрямів на рівні окремих підприємств, що потребує відповідної інформації про інвестиційну привабливість харчової промисловості та обґрунтування методичних основ її визначення.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ:

- визначити причини зниження інвестиційної активності в харчовій промисловості;
- виділити фактори, що стимулюють інвестиційну діяльність в харчовій промисловості;
- розробити систему заходів, здатних поліпшити розвиток інвестиційної політики приваблення іноземних інвесторів у харчову промисловість України.

РЕЗУЛЬТАТИ

Інвестиційна діяльність харчової промисловості є центральною ланкою соціально-економічного розвитку України. Посилення активізації інвестиційної діяльності в харчовій промисловості України є найбільш актуальною проблемою в економічному житті сьогодні.

Від динаміки сьогоднішніх обсягів та структури інвестицій залежить ефективність економічного розвитку харчової промисловості та добробут населення країни.

Завдяки інвестиціям розширюються й удосконалюються виробничі потужності та основні фонди, забезпечуються необхідні пропорції. Інвестиції у виробничу сферу мають забезпечити підвищення технічного рівня й поліпшення розміщення діючих виробництв, а також необхідний приріст потужностей. Інвестиційні рішення приймають з питань оптимізації структури активів, визначення потреби в їх заміні чи ліквідації; розробки методів і засобів реалізації інвестиційної політики; визначення потреби в фінансових коштах; розробки й затвердження інвестиційних проектів.

Тому важливим етапом дослідження є визначення основних факторів, які впливають на інвестиційну діяльність в харчовій промисловості та характеризують її стан і перспективи розвитку.

Основними причинами зниження інвестиційної активності в харчовій промисловості були: тривалий економічний спад, інфляційні процеси скорочення інвестиційних витрат бюджету при зростанні фінансування інвестицій із власних і залучених коштів підприємств, нестійкий фінансовий стан підприємств харчової промисловості, відсутність державної інвестиційної стратегії, недосконалість законодавства [1, с. 50].

Криза в інвестиційному середовищі виявляється також у вигляді розпорошення інвестицій, відсталості їх технологічної структури, тривалості інвестиційного цик-

лу. Скорочення інвестицій у галузях харчової промисловості, пов'язаних з випуском нових технологій та прогресивної техніки, у довгостроковій перспективі закріплює технологічне відставання України від розвинутих країн світу.

Практика свідчить: найбільш ефективні напрями капіталовкладень у харчовій промисловості — реконструкція й технічне переоснащення виробництва. Це дає змогу в коротші строки, з меншими затратами оновлювати матеріально-технічну базу, освоювати нові потужності.

Один з головних стратегічних напрямів виходу харчової промисловості з кризового стану, стабілізації та прискорення її розвитку — знаходження джерел залучення інвестицій з урахуванням галузевих особливостей, прийняття ефективних управлінських рішень щодо розробки й реалізації інвестиційних та спрямування інвестицій залежить ефективність діяльності харчових підприємств [2, с. 5].

Харчова промисловість — один із найбільших реципієнтів іноземних інвестицій в економіку України. Кошти залучаються в харчову промисловість шляхом створення спільних підприємств, використання кредитних ресурсів розвинутих країн. Вибору джерела інвестування передують розробка і реалізація політики оптимального поєднання власних, залучених і позичених коштів, залучення капіталу на найвигідніших умовах [4, с. 38].

Інтенсифікація інвестиційних процесів, спрямованих на оновлення виробництва з метою підвищення якості, конкурентоспроможності продукції й прибутковості підприємств не лише важливий фактор забезпечення продовольчої незалежності України, виходу її на світовий і регіональні продовольчі ринки, а й формування ефективної структури народногосподарського, агропромислового та промислового комплексів, зростання економічного й соціального розвитку та підвищення життєвого рівня населення.

У I кварталі 2008 року в економіку України іноземними інвесторами вкладено 3244,0 млн дол. США прямих інвестицій, у т.ч. з країн ЄС надійшло 2587,3 млн дол. (79,7% загального обсягу), з країн СНД — 391,7 млн дол. (12,1%), з інших країн світу — 265,0 млн дол. (8,2%). У той же час нерезидентами вилучено капіталу на суму 239,4 млн дол.

У цілому приріст сукупного обсягу іноземного капіталу в економіці країни, з урахуванням його переоцінки, утрат, курсової різниці, за I квартал 2008 року склав 3364,8 млн дол., що майже у 4 рази більше приросту за відповідний період 2007 року [5].

Серед галузей переробної промисловості найбільше зросли обсяги прямих іноземних інвестицій у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (на 137,0 млн дол.). Це свідчить про привабливість вітчизняних харчових підприємств для іноземного інвестора.

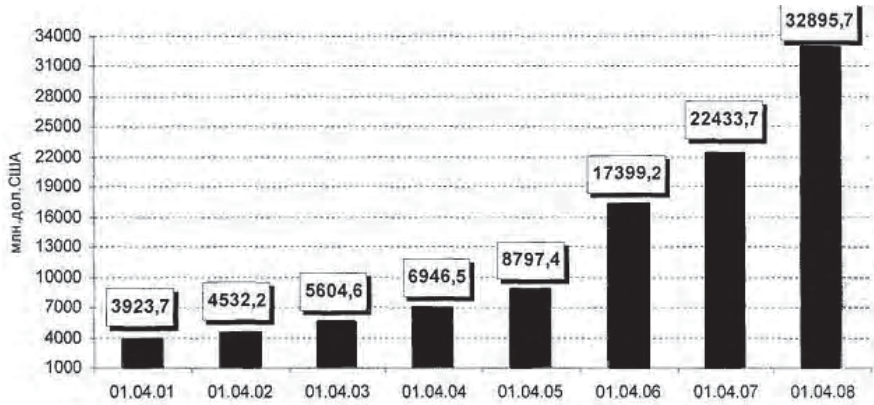

Рис. 1. Прямі іноземні інвестиції в Україну

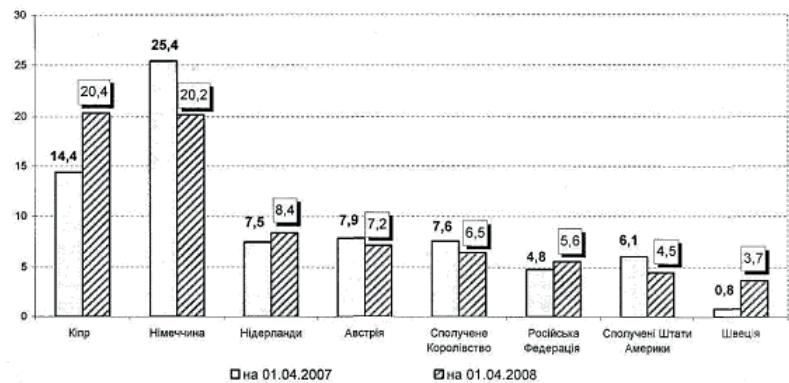

Рис. 2. Розподіл прямих інвестицій в Україну за основними країнами-інвесторами (у % до загального обсягу)

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених в Україну, на 1 квітня 2008 р. склав 32895,7 млн дол., що на 11,4% більше обсягу інвестицій, на початок 2008 року та в розрахунку на одну особу становить 7 10,0 дол. (рис. 1).

Інвестиції надійшли із 123 країн світу. До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає понад 83% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр — 6695,2 млн дол., Німеччина — 6659,6 млн дол., Нідерланди — 2757,3 млн дол., Австрія — 2352,8 млн дол., Сполучене Королівство — 2123,9 млн дол., Російська Федерація — 1844,8 млн дол., Сполучені Штати Америки — 1466,4 млн дол., Швеція — 1202,8 млн дол., Віргінські острови, Британські — 1155,8 млн дол. та Франція — 1145,9 млн дол. (рис. 2).

Таблиця 1. Прямі інвестиції зарубіжних країн в харчову промисловість України

Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	Обсяги інвестицій на	
	01.01.2008	01.04.2008
Кіпр	201,6	208,1
Німеччина	59,9	58,8
Нідерланди	443,1	486,6
Австрія	14,5	17,1
Сполучене Королівство	138,6	144,5
Російська Федерація	38,7	38,1
Сполучені Штати Америки	145,4	145,4
Швеція	140,6	209,8
Віргінські острови, Британські	43,6	46,7
Франція	63,9	68,6

Таблиця 2. Прогноз залучення кредитів та інвестицій в харчову промисловість

	2006 р. факт	Прогноз, млн грн.				
		2007р.	2008р.	2009р.	2010	2015
Залучення кредитів – всього	12700	14000	16000	18500	20000	30000
в т. ч. пільгових	3200	8000	10000	12000	13000	17000
Із загальних обсягів кредити:						
- довгострокові	4700	5500	7500	9000	12000	18000
- короткострокові	8000	8500	9500	9500	8000	12000
Залучення інвестицій	4905	9800	10600	11900	13300	20000
в т. ч. іноземних	1100	2000	3000	5000	6000	8000

Значні обсяги іноземних інвестицій зосереджено на підприємствах промисловості — 8416,2 млн дол. (25,6% загального обсягу прямих інвестицій в Україну). Серед галузей переробної промисловості суттєві обсяги інвестицій внесено у виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів — 1696,7 млн дол. (табл. 1).

Основними напрямками стимулювання вітчизняних та іноземних інвестицій у харчову промисловість є розробка регіональних програм стимулювання приватних інвестицій, розвиток ринку цінних паперів, створення вільних економічних зон, придбання іноземними інвесторами акцій вітчизняних підприємств харчової промисловості, страхування інвестицій від некомерційних ризиків, концентрація внутрішніх ресурсів при централізованій підтримці з метою реалізації пріоритетних інвестиційних проектів.

Розрахунки показують, що для створення сучасної високорозвиненої індустрії харчування в країні необхідно 20—25 мільярдів гривень капіталовкладень. Фінансування може здійснюватись за рахунок іноземних та внутрішніх інвесторів, амортизаційних відрахувань на відтворення виробничого потенціалу, банківських і податкових кредитів та інших джерел. Капітальні вкладення треба спрямовувати передусім у стратегічні галузі, зокрема в цукрову, олійножирову, плодоовочеконсервну, лікєро-горілчану, виноробну, соляну та інші, які можуть виробляти конкурентоспроможну продукцію для внутрішнього й зовнішнього ринків. З метою створення економічної заінтересованості в інвестуванні харчової промисловості України доцільно на два-три роки впровадити систему пільгового оподаткування нових реструктурованих підприємств галузі, що сприятиме прискореному зростанню обсягів виробництва високоякісних харчових продуктів.

Необхідно також залучати до інвестиційного процесу нагромаджений банками фінансовий потенціал, спростити доступ підприємств харчової промисловості до порівняно дешевих довгострокових кредитів (табл. 2).

Активізація інвестиційної діяльності господарських структур у харчовій промисловості України має здійснюватися, насамперед, в напрямках, пов'язаних з впровадженням матеріало-, трудо- та енергозберігаючих технологій. Використання цих технологій дозволить знизити затрати на виробництво товарів та послуг, що забезпечить підвищення рентабельності продукції і збільшення норми прибутку на капітал.

Інвестиційна стратегія підприємства харчової промисловості має бути орієнтована на довгострокові цілі і реалізовуватися у процесі поточної господарської діяльності за допомогою добору відповідних інвестиційних проектів і програм.

Тому велике значення матиме залучення інвестицій для модернізації, переоснащення, реконструкції діючих підприємств, а також у створення принципово нових, більш ефективніших виробництв.

ВИСНОВКИ

Таким чином, інвестиції справляють вирішальний вплив на формування темпів економічного зростання і добробуту населення країни. Факторами, що стимулюють інвестиційну діяльність в харчовій промисловості, на сьогодні є: зростання обсягу валового внутрішнього про-

дукту, підвищення доходів населення, зміцнення платіжно-розрахункової дисципліни, покращення фінансового стану підприємств харчової промисловості.

Стабілізація і ріст ефективності сільськогосподарського виробництва пов'язані з науковими основами структурної та інвестиційної політики в умовах ринкових відносин, тобто із створенням гнучкого механізму регулювання розвитку і розміщення виробництва, визначення функцій і напрямів інвестування, реалізацією державних та регіональних програм розвитку харчової промисловості.

Для забезпечення зміни структури перехідної економіки України в достатніх інвестиціях необхідно створювати сприятливі умови для залучення іноземних інвестицій.

На нашу думку, до чинників, які реально можуть впливати на активізацію залучення іноземних інвестицій в харчову промисловість України, відносяться:

- стабілізація правового поля держави (законодавчої бази);
- інтеграція політичної волі усіх гілок влади;
- нормалізація стану фінансово-кредитної системи;
- підвищення пріоритетності статусу іноземного інвестора;
- підвищення інвестиційної активності населення.

Тому за умов економічної кризи важливе значення має державна підтримка реалізації інвестиційних проектів розвитку пріоритетних виробництв, а також впровадження економічних регуляторів активізації інвестиційної активності підприємств харчової промисловості України.

Література:

1. Абрамович І.В. Напрями активізації державної політики щодо залучення іноземних інвестицій в економіку України // Економіка та держава. — 2007. — № 3. — С. 49—51.
2. Бутко М.П., Зеленська О.О., Кравченко Н.О. Залучення інвестицій зовнішньоекономічної діяльності в Україну: сучасний стан і перспективи // Інвестиції: практика та досвід. — 2007. — № 17. — С. 3—6.
3. Золотарьов А., Кузьмін Є., Волик І. Фактори зростання ефективності інвестицій у промисловості // Економіка України. — 2000. — № 12. — С. 31—36.
4. Сватков Л.Б., Буткевич С.О. Іноземні інвестиції в харчову промисловість як галузь АПК // Економіка і управління. — 2001. — № 1. — С. 36—42.
5. www.ukrstat.gov.ua